

УДК 81'25:[327.51:006]

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-4-5>**Дмитро ЗЮБА,***orcid.org/0009-0007-8348-8986**студент I курсу магістратури**факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу**Херсонського національного технічного університету**(Хмельницький, Україна) aleksgriffitbultiga@gmail.com***Оксана ПОДВОЙСЬКА,***orcid.org/0000-0002-6304-5906**кандидат філологічних наук, доцент,**в.о. завідувача кафедри галузевого перекладу та іноземних мов**Херсонського національного технічного університету**(Хмельницький, Україна) podvoyska.oksana@kntu.net.ua*

МОВНО-СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАНДАРТІВ НАТО НА МЕТОДИ ВИПРОБУВАННЯ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Проблема вітчизняної стандартизації та гармонізації національних українських стандартів із міжнародними набула важливості в контексті глобалізації та поглиблення міжнародного співробітництва. Зокрема потреба у прийнятті міжнародних стандартів з'явилася у зв'язку зі збройною агресією Росії, підписанням Україною договору про співробітництво з ЄС та участю України в програмі НАТО «Партнерство заради миру».

З огляду на це, метою статті є визначення ознак стандартів за їхньої типології, способів затвердження та стилістичної приналежності, а також аналіз стандартів НАТО щодо методів випробування на предмет мовно-стилістичних та структурних особливостей. Матеріалом дослідження послуговували стандарти АЕРР-3, NATO Standard Packaging Test Procedures (Процедури випробування стандартного пакування НАТО) угоди STANAG 4340 та АЕР-2902, Non-ballistic Test Methods And Evaluation Criteria For Combat Helmets (Небалістичні методи випробувань та критерії оцінки бойових шоломів) угоди STANAG 2902.

Встановлено, що стандарт як вид нормативного документа та стандарт на методи випробування зокрема лежить на перетині адміністративного та науково-технічного підстилів, а його текстовою домінантою є денотативна і понятійна точність. Визначено, що стандарт втілює в собі такі ознаки наукового стилю як велика кількість спеціалізованої лексики, часте використання пасивних конструкцій і точність викладу інформації, і такі риси офіційно-ділового стилю як категоричність і однозначність викладу, імперативність, відсутність засобів хеджування і натомість велика кількість модальних дієслів, ускладнені поширені речення тощо. Проведено аналіз текстової структури, лексичних одиниць, зокрема скорочень і термінів, граматичних особливостей і синтаксичних конструкцій, запропоновані способи реконструювання структури стандартів в ідентичному українському перекладі та власний переклад вищезазначених ознак.

Ключові слова: *стандартизація, стандарт НАТО, стандарти на методи випробування, переклад.*

Ziuba DMYTRO,*orcid.org/0009-0007-8348-8986**Student of the 1st year of the Master's Degree at the Faculty**of International Economic Relations, Management and Business**Kherson National Technical University**(Khmelnyskyi, Ukraine) aleksgriffitbultiga@gmail.com***Oksana PODVOISKA,***orcid.org/0000-0002-6304-5906**Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,**Head of the Department of Specialised Translation and Foreign Languages**Kherson National Technical University**(Khmelnyskyi, Ukraine) podvoyska.oksana@kntu.net.ua*

LINGUISTIC AND STRUCTURAL FEATURES OF NATO STANDARDS FOR TEST METHODS: TRANSLATION ASPECT

The problem of domestic standardization and harmonization of national Ukrainian standards with international ones has become important in the context of globalization and deepening international cooperation. In particular, the need for the adoption of international standards arose in connection with Russia's armed aggression, Ukraine's signing of a cooperation agreement with the EU and Ukraine's participation in the NATO partnership for Peace program.

Taking this into consideration, the purpose of the article is to determine the features of standards in terms of their typology, methods of approval and style affiliation, as well as to analyze NATO standards on testing methods for linguistic, stylistic and structural features. The research material was AEP-3, NATO Standard Packaging Test Procedures (NATO standard packaging test procedures) under STANAG 4340 and AEP-2902, Non-ballistic Test Methods And Evaluation Criteria For Combat Helmets under STANAG 2902.

It is established that the standard as a type of regulatory document and the standard for test methods in particular lies at the intersection of administrative and scientific and technical substrates, and its textual dominant is denotative and conceptual accuracy. It is determined that the standard embodies such features of the scientific style as an abundance of specialized vocabulary, frequent use of passive constructions and accuracy of Information Presentation, and such features of the official business style as categorical and unambiguous presentation, imperativeness, lack of hedging tools and instead a large number of modal verbs, complicated common sentences, etc. The analysis of the text structure, lexical units, in particular abbreviations and terms, grammatical features and syntactic constructions is carried out, methods of reconstructing the structure of standards in an identical Ukrainian translation and own translation of the above-mentioned features are proposed.

Key words: *standardization, NATO standards, standards on test methods, translation.*

Постановка проблеми. Стандартизація в Україні відбувається не лише на основі вітчизняних наукових досліджень, знань і практики, але й міжнародно прийнятих стандартів. Затвердження міжнародних стандартів в якості національних може пришвидшити досягнення національною продукцією міжнародно визнаної відповідності призначеності, сумісності, взаємозамінності та безпечності, а також посприяти виходу її на міжнародні ринки. Б. Гриньов помічав, що українська система стандартизації створювалася на основі колишньої радянської системи, з обмеженим фінансуванням та застарілим фондом стандартів, і саме тому питання гармонізації із міжнародними стандартами, а також їхнього перекладу українською набуло особливої важливості (Гриньов та ін., 2014).

Зрушення в цьому питанні відбулися, зокрема, після підписання Україною в 2014 р. угоди про асоціацію з Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами. Стандарти окремих європейських країн (EN) та міжнародних організацій (ISO, IEC) у різних сферах промислової діяльності приймалися і продовжують вводитися методами перевидання, тобто перекладу українською мовою з певними відхиленнями.

Одним з найбільших поштовхів до початку гармонізації національних і міжнародних стандартів стала збройна агресія Росії проти України в 2014. В рамках програми співробітництва НАТО і України «Партнерство заради миру», остання отримала доступ до багатьох стандартів НАТО, зокрема тих, що стосуються розробки та випробувань озброєння та військової техніки. Однак, на відміну від стандартів EN, ISO та IEC, документи угод НАТО (STANAG) вводяться переважно методом підтвердження, який не передбачає переклад стандартів українською мовою. Цю тенденцію висвітлювала І. Лаппо та ін. (Лаппо та ін., 2020), і

її можна простежити у політиці українського національного органу стандартизації «УкрНДНЦ», зокрема у наказах №443 від 27.11.2018, №17 від 28.01.2021. Крім того, вчена, так само як і Гриньов, помічає потребу у створенні уніфікованої терміносистеми. Саме тому наша стаття має на меті закласти основи для майбутніх стратегій перекладу стандартів НАТО, і конкретно для тих, що стосуються методів і процедур випробування.

Аналіз досліджень. Як вже зазначалось вище, питання вивчення та перекладу текстів стандартів вивчали Лаппо І., Гриньов Б., питання стильової приналежності стандартів висвітлювала Фесенко Г. Особливості та жанри наукового та офіційно-ділового стилів описувались в працях Мацько Л., Кузнецова Г., Бибик С. та ін. Але проблематика перекладів стандартів НАТО у сучасному українському перекладознавстві, як ми побачили, представлена дуже обмежено, що і зумовлює актуальність пропонованого дослідження.

Мета статті – охарактеризувати текст стандарту як тип нормативних документів, його місце в системі функціональних стилів української та англійської мов, а також проаналізувати стандарти НАТО, що стосуються методів і процедур випробувань і охарактеризувати потенційні стратегії їхнього перекладу. Предметом пропонованого дослідження виступають лексичні, граматичні, структурні особливості стандартів НАТО зазначеного типу, а також рекомендації щодо відтворення окремих текстових елементів в українському перекладі. Матеріалом дослідження послуговували стандарти АЕПП-3, NATO Standard Packaging Test Procedures (Процедури випробування стандартного пакування НАТО) угоди STANAG 4340 та АЕП-2902, Non-ballistic Test Methods And Evaluation Criteria For Combat Helmets (Небалістичні методи випробувань та критерії оцінки бойових шоломів) угоди STANAG 2902.

Виклад основного матеріалу. Визначення стандарту, як виду нормативних документів, чітко надають Закон України «Про стандартизацію» та ДСТУ 1.1:2015: стандарт – це нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері. Видові розбіжності стандартів, в основному, ґрунтуються на об'єкті стандартизації: основоположні стандарти мають широку сферу поширення або містять загальні положення конкретної галузі; термінологічні наводять термінологічні одиниці, їхні визначення, примітки, приклади, тощо; стандарти на продукцію, процеси та послуги визначають вимоги для відповідності зазначених об'єктів призначеності.

Стандарти на методи випробування, згідно ДСТУ 1.1:2015, включають в себе відбирання проб, використання статистичних методів, положення про порядок проведення тестів (ДСТУ 1.1:2015: 15). Н. Салухіна та О. Язвінська, натомість, відносять методи випробувань, вимірювань та аналізу до категорії методів контролю якості (Салухіна, Язвінська, 2010: 93). Л. Клименко та ін., посилаючись на Закон України «Про стандартизацію», визначають методи випробування (вимірювання, контролювання, аналізування) як об'єкт, унормований технічними умовами, що можуть бути як стандартами так і окремими нормативними документами (Клименко та ін., 2011: 128).

Стандарти також розрізняються за типом гармонізації. Безпосередньо гармонізовані, прийняті на один і той самий об'єкт різними органами стандартизації, з метою забезпечення взаємозамінності продукції, послуг та процесів, однозначного розуміння результатів випробування та інформації, можуть розрізнятися за територіальною дією та кількістю органів, між якими відбувається гармонізація. Гармонізовані стандарти можуть бути відмінними за формою подання і змістом, уніфікованими (відрізняються формою подання) та ідентичними (однакові за змістом і формою). Порівнювані стандарти, не будучи гармонізованими чи еквівалентними, приймаються на одні й ті ж процеси, послуги або продукцію, та висувають різні вимоги ґрунтуючись на однакових характеристиках, даючи тим самим можливість їхнього порівняння (ДСТУ 1.1:2015: 16-19).

Прийняття міжнародних стандартів та нормативних документів в цілому у якості національних передбачає певний спосіб трансформації

тексту і встановлення на основі цих змін певного ступеня відповідності національного стандарту міжнародному. ДСТУ 1.7:2015 встановлює три рівні еквівалентності: 1) *ідентичний* (IDT) передбачає збереження технічного змісту, структуру та викладу (допускаються незначні редакційні зміни і національні додатки) оригінального стандарту; 2) *модифікований* (MOD) передбачає збереження структури (допускаються пояснені зміни, що дозволяють порівняння з оригіналом) та визначені і обґрунтовані технічні відхилення (відмінний обсяг документу, відсутні, додаткові або альтернативні положення тощо); 3) *нееквівалентний* (NEQ) національний стандарт має меншу кількість положень, має технічні і редакційні зміни, які не пояснені і не обґрунтовані, структурні зміни, які не дозволяють провести порівняльного аналізу із оригіналом (ДСТУ 1.7:2015: 3-4).

Рівні відповідності безпосередньо втілюють методи прийняття міжнародних стандартів та нормативних документів в цілому. *Метод підтвердження* не передбачає переклад і передрук тексту документа – технічний комітет опрацює оригінал і на основі результатів аналізу робить висновок про доцільність внесення змін до поточних національних документів або їх скасування. Оригінальний документ в такому випадку друкується мовою оригіналу і є IDT. Методи перевидання включають *передрук*, *переклад* та *перероблення*. Ці методи передбачають внесення певних редакційних змін, технічних відхилень, приміток або/та національних елементів до міжнародного НД, і рівень їхньої відповідності варіюється наступним чином: при застосуванні перероблення – MOD або NEQ, застосуванні передруку та перекладу – IDT або MOD (ДСТУ 1.7:2015: 5-8).

Так чи інакше, кожен з методів передбачає переклад документа в певній мірі – як робочого матеріалу або довідкового додатку. Але лише метод перекладу передбачає повний переклад міжнародного документа з метою його публікації. За наявності ідентичного перекладу технічним комітетам зі стандартизації легше опрацювати стандарти і висновувати про внесення змін у наявні національні стандарти. Саме тому запропоновані в цьому дослідженні стратегії можна використати в перспективі для ідентичного/модифікованого перекладу стандартів НАТО, зокрема щодо методів, випробування, взяття проб та процедур тестування.

Детальний розгляд мовностилістичних та структурних ознак стандартів передбачає умовне визначення їхньої стильової приналежності порівнянням цих ознак із ознаками функціональних стилів. Оскільки стандарт встановлює та регулює

правила і настанови щодо діяльності в певній сфері та її результатів, його текст вміщує певну кількість спеціалізованої лексики та термінології окресленої сфери діяльності, а отже призначений для використання особами певної компетенції. Це дозволяє віднести стандарт до наукового стилю; в класифікації наукових підстилів за авторством О. Семенов, наведеної у статті Н. Мех (Мех, 2017: 72), стандарт може бути включеним в науково-технічний підстиль поряд з інструкціями, патентами, авторськими свідоцтвами тощо.

Оскільки стандарти створюються та затверджуються державними та приватними, міжнародними та національними установами та підприємствами, і є інструментами реалізації виробничо-професійних відносин між ними, доцільно буде також віднести стандарт до множини офіційно-ділових документів адміністративно-канцелярського підстилю, який за визначенням дослідників обслуговує державну, громадську, економічну, адміністративно-господарську, навчальну та юридично-правову сфери, забезпечує зв'язок між внутрішніми підрозділами управлінсько-виконавчого апарату держави та кожним громадянином держави, між установами та підприємствами різного підпорядкування тощо (Кузнецова, 2014; Библик, 2018; Мацько та ін., 2003: 258).

Отже, стандарту притаманні риси наукового і офіційно-ділового стилів, і характер цих стилів втілюється в множині понять і термінів певної професійної сфери та в загальному офіційному нормативному характері стандарту. Крім того, згідно твердженню Г. Фесенко, функціональною домінантою тексту стандарту є дотримання як денотативної, так і понятійної точності віддзеркалення дійсності, а стильовою домінантою – безпосередньо зміст тексту, а не його комунікативна спрямованість (Фесенко, 2007: 207). Тому погоджуємося із Фесенко, що необхідність відтворення цих домінант є ключовим завданням перекладу стандарту.

Основними структурними елементами обох досліджуваних стандартів є титульний аркуш, лист промудрації НАТО (написаний посадовою особою Альянсу лист, яким стандарт вводиться в дію та/або публікується для загального доступу), порожня сторінка для національного листа промудрації, таблиці-списки звичайного і спеціального резервування (заяв держав-членів про відмову від використання або обмежене використання ними певних частин стандарту), та безпосередньо текст стандарту. АЕПП-3 та АЕР-2902 складаються з чотирьох та двадцяти розділів відповідно, кожен з яких складається з нумерованих пунктів формату 1.1, 2.2, 3.3 і т.д. Четвер-

тий розділ АЕПП-3 складається з опису процедур випробувань, пронумерованих латинськими буквами від А до V і складених з трьох пунктів. За останнім розділом АЕР-2902 слідує три додатки (ANNEX A, B, C), розділені пунктами формату А.1, В.1, С.1 тощо.

Повторюваним елементом стандартів НАТО загалом є умисно порожні сторінки, позначені «Intentionally blank» («Умисно порожня»). В обох досліджуваних документах вони переважно йдуть після сторінок, на яких розміщені елементи з даними, заповненими вручну (списки резервування, листи промудрації), які в українській версії стандарту можуть бути видалені або замінені національними елементами, а в АЕР-2902 повторюються регулярно протягом усього документу, тому збереження їх у ідентичному перекладі або гармонізованому українському стандарті може бути непотрібним.

Серед лексичних особливостей стандарту, які можуть викликати певні труднощі, а отже мають бути враховані при перекладі, передусім слід назвати номенклатурні назви та акроніми із термінології НАТО, наприклад аббревіатури типів публікацій, що розрізняються за типом призначення інформації: АЕСТП – Allied Environmental Conditions and Test Publication; АЕПП – Allied Engineering Practices Publication; АОР – Allied Ordnance Publication тощо. Номерні позначення конкретних стандартів і угод (АЕСТП-300, АЕПП-3, STANAG 4370 тощо) не піддаються перекладу, і натомість відтворюються прийомом додавання слів «стандарт» чи «угода» перед номером документу – таким чином, типова конструкція «of АЕСТП ... under STANAG ...» перекладатиметься як «стандарту АЕСТП ... угоди STANAG ...». Повні визначення публікацій (за необхідності повного розуміння змісту скорочення або у випадку прямого наведення в тексті) можуть піддаватись дослівному відтворенню із наведенням англійського акроніма в дужках (означення «allied» доцільно передати через конкретизацію означенням «НАТО»): *Allied Environmental Conditions and Test Publication – Публікація НАТО щодо умов та випробувань навколишнього середовища (АЕСТП); Allied Engineering Publication – Публікація НАТО з інженерної справи (АЕР); Allied Engineering Practices Publication – Публікація НАТО щодо інженерних практик (АЕПП).*

Назви процедур випробування конструкції «N + test» доцільно відтворювати конструкцією «випробування + Ім. оруд./род. відм.»: *low temperature test – випробування низькою температурою; water immersion test – випробування зануренням у воду; handling test – випробування пере-*

міщення; *solar exposure test* – випробування впливу сонячного випромінювання тощо. Більшість термінологічних одиниць у стандарті утворені шляхом складання простих слів, або словосполучень та складних слів; у випадку, коли відсутні фіксовані загально визнані відповідники, доцільно використовувати описовий переклад: *combined narrow-band random-on-random vibration test* – *тест випадковою вібрацією комбінованих широкого та вузького діапазонів*; *combined sine-on-random test* – *тест комбінованою синусоїдальною і випадковою вібраціями*; *head borne system* – *система наголовного спорядження*; *front shroud* – *фронтальний зовнішній монтажний елемент* тощо. В стандарті АЕР-2902 окрема сторінка відведена для покажчика термінів-абревіатур, розміщених в алфавітному порядку в лівій частині та їхніх визначень в правій. Доцільним способом відтворення цього списку буде розміщення справа перекладу повних визначень термінів з дубльованими англійськими визначеннями в дужках. Наведення українських відповідників доцільне та необхідне лише для таких скорочень, які не є позначеннями номенклатурних назв НАТО, хімічних сполук або одиниць SI (за винятком одиниць на кшталт Дж, кг, мм тощо):

Таблиця 1

АЕР	Публікація НАТО з інженерної справи (Allied Engineering Publication)
g	Прискорення вільного падіння
HBS (CHC)	Система наголовного спорядження (Head Borne Systems)
NaCl	Хлорид натрію
NSO	Організація НАТО з питань стандартизації (NATO Standardization Office)
NVD (ПНВ)	Прилад нічного бачення (Night Vision Device)

Стандарти в переважній більшості випадків не мають статусу обов'язкових нормативних актів і не призначені для конкретного користувача – прагматична комунікативна спрямованість є умовною і майже не визначена експліцитними мовними засобами. Саме тому положення, що описують основні настанови стосовно процесів і процедур випробування зокрема, написані переважно в пасивному стані; активний стан використовується переважно тоді, коли мова йде про здатність об'єкта випробування виконувати певні дії або відповідати критеріям оцінки, коли надається опис окремих об'єктів чи частин тексту:

Packages up to and including 70 kg shall be capable of withstanding the test when standing on

any one face. – Упаковки масою до 70 кг включно повинні витримувати випробування, стоячи на одній з граней;

This chapter prescribes the design of the front and side helmet mounting points, as well as hook and loop. – У цьому розділі описано конструкцію передніх і бічних точок кріплення на шоломі, а також липучих застібок.

Імперативність і модальність вказівок переважно досягається за допомогою модальних дієслів. На основі аналізу стандартів було виявлено частоту вживання модальних дієслів та похідних конструкцій: *can* – 110 разів; *could* – 6; *should* – 129; *must* – 50; *will* – 75; *would* – 8 (в АЕР-2902 відсутні); *may* – 85; *might* – 3 (в АЕР-2902 відсутні); *need* – 6 (в АЕР-3 лише в пасивній формі); найчастіше використовується дієслово *shall* – 288 разів; конструкція *ought to* відсутня. Дієслово *shall (be)* використовується в основному для позначення повинності та імперативності; в текстах стандартів це переважно вказівка на обов'язкове використання певної процедури. Окремі вимоги до об'єктів випробування виражаються дієсловами *shall (be)*, *need* та *must*, і в перекладі відтворюватимуться словами *повинен, має*:

1) *The temperature of the spray water shall be between 5°C and 35°C.* – Температура розбризкуваної води повинна бути від 5°C до 35°C;

2) *Helmet covers must not interfere with retention system functionality.* – Чохли шолома не повинні перешкоджати функціонуванню утримуючої системи.

3) *These factors will need to be balanced across the full assessment of a helmet system.* – Ці чинники мають бути зрівноважені протягом усього процесу оцінки.

Для вираження можливостей користувача стандарту, імовірності певних умов і результатів, допустимості певних дій під час виконання процедури випробування, використовуються дієслова *may*, *can*, *could*, рідко *might*, і в перекладі передаються дієсловом *може*:

1) *A rate of between 30 and 240 bumps per minute may be found suitable.* – Швидкість від 30 до 240 ударів на хвилину може бути визнана задовільною;

2) *For example, the surface for use on wood boxes or crates might be a flat plate with several conical teeth...* – Наприклад, поверхнею для використання на дерев'яних ящиках може слугувати плоска пластина з кількома конічними зубцями...;

3) *This test is specifically for the testing of packagings and no comparable method can be found in the AECTP's under STANAG 4370.* – Цей тест

призначений спеціально для тестування упаковки, і в стандартах АЕСТР угоди STANAG 4370 немає подібного методу.

Також, через офіційний, однозначний і категоричний характер нормативних документів і стандартів зокрема, в тексті стандартів відсутні модальні слова-припущення або так звані засоби хеджування, призначенням яких є послаблення категоричності і висловлення припущення, і які часто використовуються в науковій мові: *maybe, probably, obviously, evidently, apparently* тощо. Тож можна зробити висновок, що у текстах стандартів на методи випробування в більшому відношенні присутні ознаки офіційно-ділового стилю аніж наукового.

Висновки. В ході дослідження ми виявили, що стандарт як тип нормативного документа та стандарт на методи випробування зокрема лежить на перетині адміністративного та науково-технічного

підстилів та втілює в собі такі ознаки наукового та офіційно-ділового стилів як велика кількість спеціалізованої лексики, однозначність і категоричність викладу, імперативність, відсутність засобів хеджування і натомість велика кількість модальних дієслів, рівновелике використання пасивних та активних конструкцій, ускладнені поширені речення. Також нами були наведені пропозиції щодо реконструювання текстової структури стандартів в українському перекладі та власний переклад лексичних одиниць, скорочень, окремих синтаксичних та граматичних конструкцій.

Перспективи дослідження. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні граматичних особливостей текстів стандартів та виявленні специфіки їх відтворення при перекладі, а також визначення ролі та місця прийому локалізації при перекладі текстів стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бибик С. П. Офіційно-діловий стиль: термінологічна субпарадигма енциклопедії української лінгвостилістики. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія : Філологічні науки. Київ : Міленіум, 2018. Вип. 292. С. 185–192.
2. Гриньов Б., Ламааши Л., Любинський В., Молчанова Н. Щодо питання гармонізації стандартів і особливостей перекладу. *Стандартизація, сертифікація, якість*. *Науково-технічний журнал*. 2014. № 4 (89). С. 21–22.
3. Клименко Л. П., Пізінцалі Л. В., Александровська Н. І., Євдокимов В. Д. Метрологія, стандартизація та управління якістю. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. 243 с.
4. Кузнецова Г. П. Офіційно-діловий стиль в освітній адміністративно-управлінській сфері спілкування. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 8. *Філологічні науки (мовознавство)*. 2014. Вип. 6. С. 125–140.
5. Лаппо І. М., Геращенко М. О., Червотока О. В. Деякі аспекти впровадження стандартів НАТО у систему випробувань озброєння та військової техніки України. *Збірник наукових праць Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки*. 2020. № 2 (4). С. 55–62.
6. Мацько Л. І. та ін. Стилїстика української мови : підручник / за ред. Л. І. Мацько. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
7. Мех Н. О. Жанросфера сучасної наукової комунікації. *Мова і міжкультурна комунікація* : збірник наукових праць. Полтава, 2017. Вип. 1. С. 64–73.
8. ДСТУ 1.7:2015. Правила та методи прийняття міжнародних і регіональних нормативних документів. [Чинний від 2015-12-20]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2015. 34 с. (Національна стандартизація)
9. ДСТУ 1.1:2015. Стандартизація та суміжні види діяльності. Словник термінів. [Чинний від 2015-12-20]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2015. 54 с. (Національна стандартизація)
10. Про стандартизацію : Закон України від 5.06.2014 р. № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
11. Салухіна Н. Г., Язвінська О. М. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 336 с.
12. Фесенко Г. Г. Стандарт як особливий жанр тексту і мовленнєва реалізація терміносистеми ІКАО. Проблеми семантики слова, речення та тексту : збірник наукових праць / відп. ред. Н. М. Корбозерова. Київ : Київський нац. лінгвістичний ун-т, 2007. Вип. 19. С. 205–210.
13. АЕПП-3, NATO Standard Packaging Test Procedures, Edition 8, Version 1. January 2015. NATO Standardization Office (NSO). 60 p.
14. АЕР-2902 Non-ballistic Test Methods and Evaluation Criteria for Combat Helmets, Edition A, Version 1. February 2019. NATO Standardization Office (NSO). 114 p.

REFERENCES

1. Bybyk S. P. Ofitsiino-dilovyi styl: terminolohichna subparadyhma entsyklopedii ukrainskoi lnhvostylistyky [Official-business style: terms subparadigma of Encyclopedia by Ukrainian linguostylistics]. *Scientific Bulletin of the National University of Bioresources and Nature Management of Ukraine*. Series «Philological Sciences» Kyiv : Milenium, 2018. Issue 292. pp. 185–192. [in Ukrainian].
2. Hrynov B., Lamaashy L., Liubynskyi V., Molchanova N. Shchodo pytannia harmonizatsii standartiv i osoblyvostei perekladu [On the issue of harmonization of standards and translation features]. *Standardization, certification, quality*. Scientific journal. 2014. Issue (89). pp. 21–22. [in Ukrainian]

3. Klymenko L. P., Pizintsali L. V., Aleksandrovska N. I., Yevdokymov V. D. Metrolohiia, standartyzatsiia ta upravlinnia yakistiu [Metrology, standardization and quality control]. Mykolaiv: Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly, 2011. 243 p. [in Ukrainian]
4. Kuznetsova H. P. Ofitsiino-dilovi styl v osvithnii administratyvno-upravlinskii sferi spilkuvannia [Official business style in the educational administrative and managerial sphere of communication]. *Scientific bulletin of M.P.Dragomanov National Pedagogical University. Series 8. Philological sciences (Linguistics)*. 2014. Issue 6. pp. 125–140. [in Ukrainian].
5. Lappo I. M., Herashchenko M. O., Chervotoka O. V. Deiaki aspekty vprovadzhennia standartiv NATO u systemu vyprovban ozbroiennia ta viiskovoi tekhniky Ukrainy [Some aspects of NATO standards implementation in the armament and military equipment testing system of Ukraine]. *Scientific works of State Scientific Research Institute of Armament and Military Equipment Testing and Certification*. 2020. Issue 2 (4). pp. 55–62. [in Ukrainian].
6. Matsko L. I. ta in. Stylistyka ukrainskoi movy [Stylistics of the Ukrainian language]. Kyiv : Vyscha shkola, 2003. 462 p. [in Ukrainian].
7. Mekh N. O. Zhanrosfera suchasnoi naukovoï komunikatsii [Genre sphere of modern Ukrainian scientific communication]. *Language and intercultural communication*. Poltava, 2017. Issue 1. pp. 64–73. [in Ukrainian]
8. National standardization. Rules and methods for adoption of international and regional normative documents. (2015). DSTU 1.7:2015 from 20th December 2015. Kyiv : DP «UkrNDNTs». 25 p. [in Ukrainian]
9. National standardization. Standardization and related activities. Vocabulary. (2015). DSTU 1.1:2015 from 20th December 2015. Kyiv : DP «UkrNDNTs». 54 p. [in Ukrainian].
10. On Standardization: Law of Ukraine №. 1315-VII (2014, June 5th). updated: 09.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text> [in Ukrainian]
11. Salukhina N. H., Yazvinska O. M. Standartyzatsiia ta sertyfikatsiia tovariv i posluh [Standardization and certification of goods and services]. Kyiv : Tsentр uchbovoi literatury, 2010. 336 p. [in Ukrainian].
12. Fesenko H. H. Standart yak osoblyvyi zhanr tekstu i movlennieva realizatsiia terminosystemy IKAO [Standard as a special genre of text and speech implementation of the ICAO term system]. *Studies in word, sentence and text semantics*. Kyiv : Kyivskyi nats. lnhvistychnyi un-t, 2007. Issue 19. pp. 205–210. [in Ukrainian]
13. AEP-3, NATO Standard Packaging Test Procedures, Edition 8, Version 1. January 2015. NATO Standardization Office (NSO). 60 p.
14. AEP-2902 Non-ballistic Test Methods and Evaluation Criteria for Combat Helmets, Edition A, Version 1. February 2019. NATO Standardization Office (NSO). 114 p.